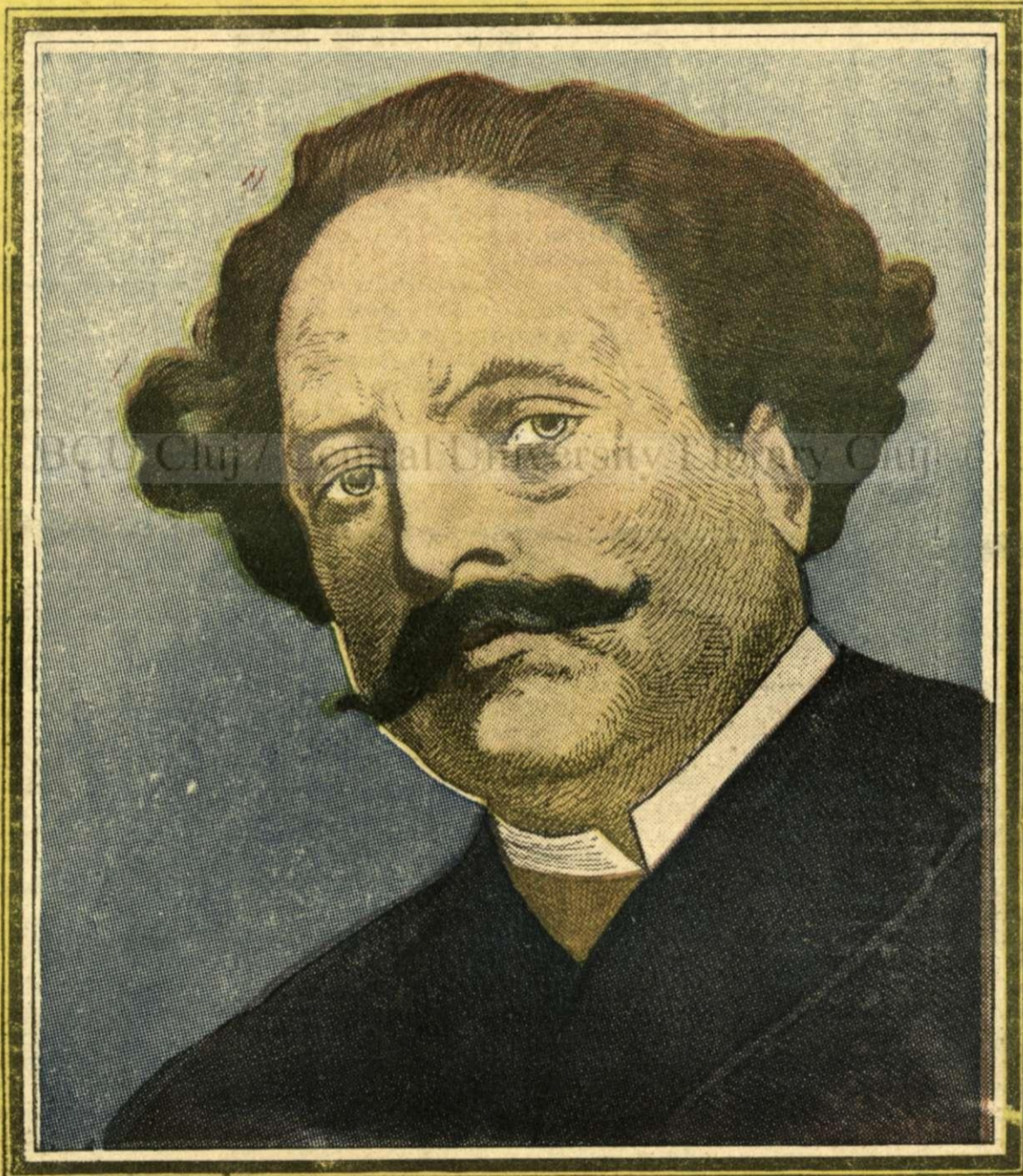

Universul Literar

PREȚUL ABONAMENTULUI în țară: pe un an 100 lei. În străinătate pe un an 200 lei.

1824-1924

GILLY

A. DUMAS-FIUL

(VEZI EXPLICATIA IN TEXT)

Prima iubire a lui Florian

Printre toți oamenii cari au trecut pragul sihăstriei marelui filosof și scriitor francez — patriarhul literaturii franceze, — Voltaire, nimeni nu s'a apropiat cu atâta emoție entuziastă și naivă, de cât Jean Pierre Cloris de Florian, marele fabulist francez, predecesorul și maestrul celebrului La Fontaine. Florian avea zece ani, când într-o dimineață caldă de Iulie, a anului 1765, pătrunse în acest azil pe care l'a visat atâta. Acest tânăr admirator al lui Voltaire, era nepotul marchizului de Florian, cumnatul faimoasei doamnă Denis, care domnea pe atunci, după gingașa-i fantezie casa ilustrului filosof.

Viitorul fabulist sosise la timpul potrivit. Voltaire deseori devenea trist. Infirmitățile sale se măreau și se înrăutățeau. „A îmbătrânii, inseamnă a muri, în detaliu“, spunea Voltaire cu melancolie.

De îndată, înfățișarea de sănătate, fiziologia nobilă a tânărului Florian, fantezia înaripată a imaginației sale, au sedus pe bătrân, care, cu toate ravagiile vârstei sale înaintate, rămânea fermecat de agerime și de nouitate. Ca să se arate politicoasă față de oaspetele său, el îl întreabă, după obiceiul său, asupra cunoștințelor sale literate.

„Domnule Voltaire, răspunde naiv și adorabil, Florian, știu *Iliada* și *Blazonul*“.

Voltaire rămase entuziasmat de acest mândru răspuns și boteză pe protejatul său cu pomposul nume de : d. de Florianet.

Luă însă în considerație acest bagaj insuficient de cunoștinți a tânărului Florian și tatăl Adam, vechiu jezuit, a căreia unică funcțiune în casa filozofului, consistă în a face cu el partida de table, a fost înaintat la gradul de perceptor și însărcinat să dea primele noțiuni de limba latină d-lui de Florianet.

Vai ! debuturile, însă, sunt îngrate și descurajatoare ! Micul Florian însă, e foarte îndrăznet. În momentele de greutate în deslegarea vre-unei teme de latinească, el cere ajutor dela acela pe care-l numea, în entuziasmul său, „primul om din Europa“.

Intelligent, Voltaire, nu se supăra. „El îmi făcea fraza, cu atâta bunătațe, a povestit mai târziu Florian, că credeam totdeauna că eu am făcut-o“.

Seara, tatăl Adam, ~~misos~~ de progresele elevului său, citea tare lecția ce o făcuseră în timpul zilei. Voltaire schimbă un zâmbet cu complicele său și declară că nu e puțin lucru pentru vârsta sa.

În timpul acesta, d-nei Denis, morocănoasă, nu-i plăcea să se întrerupă munca de gândire a lui Voltaire. Ea singură, avea dreptul să-l întrerupă. Și iată pe Florianet trimis în grădină. Acolo el visează mai mult decât să se joace... Totuși reveriile nu ocupau tot timpul micului poet, în grădină. „*Miada*“, continuă să-l chiniască. Odimioară arzând pe ruguri mici, pasări omorite la vânătoare, el își închipuia că vede cosumându-se pe pătulul de ramuri uscate, corpul lui Patrocle sau al lui Sarpedon. Censura de pasări sau de eroi nu e tot aceeași cerușe ?...

El vrea să pue în acțiune luptele oarece. Își face o sabie de lemn — în atelierul zeului Vulcan, — credea el, — și se repede pe câmpul de flori și pe pajști.

Toată armata Troiană și-o închipuia, micul Florian acolo ! Cu furie, micul erou, o atacă. Chinuți la început, de veracitatea istorică, el se declară învins și se retrage pe vasele sale. Celebrele alee dela Ferney, devin, în închipuirea sa, flote sau palate. Sosște un moment însă când micul Florian e sântul să abandoneze victoria : Troia trebuie să cadă. Florile, masacrate, însângerează pământul cu petalele lor. De odată, în toiul luptei, apare Voltaire... Clipă înspăimântătoare ! Aflând că moartea lui Patrocle a provocat atâta ruină și ravagii în frumoasa lui grădină filosoful isbucnește în răs și iartă.

Din nou, copilul se refugiază lângă patriarh. Printre toți oaspeții dela Ferney, de sigur spre el se îndreaptă iubirea, gingașului copil Florianet.

Simte copilul că marele om, în clipa aceea, nu mai e decât un bunic, pentru dânsul. El simte toată indulgența malițioasă, toată fina bunătațe a acelu „hidos zâmbet“ care trebuia să anatimizeze mai târziu pe un alt mare poet !...

Prietenia ilustrului bătrân cu micul protejat se întărește din zi în zi și relevează pe un Voltaire cu totul altul decât acela ce se întrevește în opera sa. „Deseori, spune Florian, mă așeza lângă dânsul la masă, și, în timp ce multe personaje cari se credeau importante și cari veneau să ia masa la Voltaire, ca să susție această importanță, îl priveau și îl ascultau, el vorbea cu un copil !...“

Un puternic simțământ de altruism îl îndemna să ajute pe cei slabi. Precum el apărase pe Calas, tot astfel acum desmerda pe micul său nepotul adoptiv.

Dacă micul Florian asculta cu lăcomie cele mai neînsemnate cuvinte ale lui Voltaire, un lucru îl pasionează mai mult ca orice : ~~teatrul~~.

Viața artistelor, triumfurile d-rei Clairon, — vestită pe atunci, îi excită entuziasmul. Și în discursurile filosofului, numele neasezării interprete revine pe bazele sale, a aceleia care a încoronat cea mai mare parte din eroinele sale.

Într-o zi sosesc scrisori la Ferney. O emoție agită această celebră sihăstrie : La Paris, celebra artistă e în conflict cu publicul. D-ra Clairon se încapățânează în a nu vroi să apară în scenă cu un camarad învinuit de indelicatete. Artistă e fluierată, camaradul (ei) e aclamat.

În oraș, fiecare ia partea pentru și contra tragedienei. Se vede deci, că chestiunile de teatru n'au așteptat secolul nostru ca, să pasioneze opinia publică.

D-ra Clairon își ia în serios rolul ei de revoltată. Preferă mai bine să fie închisă la închisoarea de la For-L'Évêque, decât să cedeze.

Se bănește deci, prestigiul acestei femei care e socotită și ca o ~~vinovată~~ și ca o suverană, în ochii lui Florian. Voltaire, prin elogiile sale hiperbolice, atâta și mai mult încă, entuziasmul copilului. Ea e frumoasă, talental ei e fermecător, ea a reînviat, în Franța, arta costumului. Să o primească, ar fi pentru patriarh, o adevărată onoare. N'a trebuit mai mult ; de atunci d-ra Clairon obsedează gândurile lui Florian. El se consumă de dorința să o vadă. Ea îi apare cu atât mai seducătoare și mai desăvârșită cu cât (el) nu o cunoaște... Norocul însă se întoarce și evenimentele se precipitează. Artistă e pusă în libertate. Ea se îndreaptă spre Geneva, unde se dăce să consilie pe celebrul practician pe care Voltaire îl numește „Escalap-Trochiza“ și a căreia stîntă atrăgea pe bolnavi, în masă, spre acel colț liniștit al lacului Geneva, atât de departe de Paris pe timpul acela. D-ra Clairon e pe drum spre Geneva... și în curând va fi aplaudată la Lyon...

De mulți ani, Voltaire n'a putut să întâlnească pe tragediană, să comenteze în fața ei modul cum își interpretează ea rolurile. O roagă deci să vie să petreacă câteva zile la Ferney. Pentru orice întâmplare, la Ferney, lumea se prepară să primească în mod demn pe d-ra Clairon repetându-se piesele : „*Alzira*“ și „*Warwick*“. D-na Denis, care adora acest fel de distracție, se silește să întinerească mica sală de teatru care a fost transformată în cuib de petrecere. „După ce s'a gândit mult, glumește Voltaire, M-lle Clairon a conchis că prețuiește mai mult să fii cu lenjeri murdare, dar să joci comedia“.

Cântecul Basarabiei

(Aria : Dor dorule)

Basarabie iubită,
Soro draga mea 1)
Mult ai fost nefericită
Iar azi horda muscălească
Vrea din nou să te răpească;
Însă vai de-acela care
Va încerca să te doboare
Se va risipi ca vântul
Și l va înghiți pământul.
România 'n veci nu piere
Are 'n pieptul ei putere,
Când gornistul dă semnalul
Sare Oltul și Ardealul,
Sare mândra Bucovina
Cea mai splendidă grădină.
Sărim noi, sărim cu toții
S'alungăm din țară hoții.
Basarabie iubită
Mult ai fost nefericită
Si în ciuda muscăliei
Tu ești tot a României.
Să trăești în fericire
Tot în bine și înflorire.
Iar când ceasul cel greu vine
Toți vom fi la braț cu tine!

Cascabello

1) Soro, draga mea, se repetă la fiecare rând

În sfârșit, tragediana își anunță sosirea : „D-ta și Corneille sunteți zeii mei, scrie ea. Inchipuește-ți, deci, ce plăcere simt venind să-ți aduc omagiul meu“.

O aceeași nerăbdare chinuște pe Voltaire și pe Florianet. Patriarhul asteaptă pe „Melpomena“ în prag. De îndată ce o zărește, i-se aruncă la picioare, o încarcă de laude, isbucnește de bucurie. Și copilul Florian deschide ochii mari ca să contemple mai bine pe zeița necunoscută. D-ra Clairon nu e de statură înaltă, portul său n'are nimic majestuos. Trăsăturile sale sunt mai spirituale chiar decât tragice. La prima vedere, ea ar părea mai curând designată pentru rolurile de subrietă. N'a fost ea supranumită „*Fretillon*“ ? Zâmbetul ei fermeca și captiva ca o enigmă fermecătoare. Nu se știa dacă buzele sale arcate fin, promiteau o sărutare, pregăteau o glumă ironică sau ascundeau șiretezia unei cochete. Scurt, aspectul său seducea mai mult decât ar fi impus respect. Vocea sa, însă, era plină de accente :

„Ea ar aprinde munții Alpi și muntele Jura“, spunea filosoful.

Gesturile sale au gingășie și nobleță. Spiritul său e vioi, vesel. Fărmece atât de deosebite, unite cu dorința de a place, au fermecat de îndată pe toată mica lume dela Ferney.

Pentru Florianet, ceasul suferințelor delicioase a sosit : e înamorat... Adio jocurile din grădină, lecțiile și lucrul ! Nimic nu mai există pe pământ decât zâmbetul d-rei Clairon !

Tatăl Adam e neliniștit. Nu mai poate pune mâna pe elevul său. Zădarnic marchiza de Florian, mătușa sa, îl caută ca să-l facă să citească, după cum îi era obiceiul, câteva pagini din „*Télémaque*“ sau din *Secolul lui Ludovic 14-lea*.

El dispăre neconținut.

„Mă găsea veșnic în camera sa“, mărturisește el cu naivitate.

În adevăr, el nu se mai gândește la nimic alta decât să se strecoare în camera artistei, într'un colț al odăiei, el se face mic de tot, își înăbușă răsuflarea. Ar vrea să fie uitat acolo. Tăcut, el contemplă pe tragediană care și aranjează pe furate o suviță de păș

rebelă sau se întoarce dela oglindă ca să-i zâmbească. Lui Florian i-se pare că are înaintea ochilor pe toate croinele pe care el le-a încarnat succesiv. E Zaira, Aménaida, Phedra, sau chiar Clairon? Farmecele lor seducătoare se adaugă și se confundă. Idolul strălucește de toate gătelile cari, rând pe rând, îi scot în evidență frumusețea... Iluzie copilărească, ar spune cineva. Câți oameni, însă, rămân copii în privința aceasta!

D-ra Clairon e înduioșată de această admirație naivă. Nu displace acestei contemporane a d-nei de Warens să trezească aceste sentimente atât de gingașe și de sincere, cari isvoresc dintr-o inimă tânără. Ea nu se înspăimântă de lucrul acesta. Pasiunea, ale căreia ravagii ea le evocă pe scenă, nu-i apare prea de temut în viață. În amor, ea pronează „moneda curentă”, adică e lucru obișnuit.

Binevoitoare ca o mamă, în mod inconștient, ea va scrie unuia din tinerii săi camarazi, înamorat de ea:

„Nimic n'a schimbat inima mea pentru d-ta, nimic nu o va schimba, scumpul meu copil”.

Și, mai târziu, ea se va consola dulce de o mică suferință de gelozie:

„Soartă bună? Vei avea atât cât vei voi. Ești un foarte frumos băiat. Purtările d-tale oneste și dulci fac să fie bine judecate în inima d-tale”. Căci, a face pe cineva să sufere e cea mai mare suferință a sa. Însă îi place să fie iubită.

Iubirea exaltată a lui Florianet nu o îngrijește deci. Ea înmulțește întâlnirile lor, cari farmecă pe micul înamorat. Ea se gândeste chiar să-i dea roluri în piesele în care joacă ea. Căci reprezentațiile de teatru se succed, cu entuziasm, în micul teatru de la Ferney. E epoca când Voltaire scrie triumfător:

„D-ra Clairon a fost primită la noi, ca și cum Rousseau n'ar fi scris în contra spectacolelor... Excomunicările acestui părinte al Bisericii n'au avut nici o înjurare la Ferney”. Florianet nu vede în aceste distracții, decât o ocazie nouă de a petrece momente dulci lângă idolul său. Să joace, pe scenă, lângă dânsa, nu era pentru el cea mai mare fericire?

La drept vorbind, el trebuie să se mulțumească, pentru începuturile sale, să joace roluri de valeți.

Însă el desfășură atâta zel și patimă încât artista, se hotărăște să-l învețe ea însăși roluri. Politicos și galant, Florianet declară că va asculta lecțiile de teatru la picioarele frumoasei d-re Clairon. În genunchi — ca și Cherubin mai târziu, în fața contesei — cu ochii ațintiți la fața ei fermecătoare, el repetă cele câteva vorbe pe care trebuia să le pronunțe pe scenă. Fermecat de accentele artistei, micul Florianet se silește să le imite cu vocea sa de copil. Și când crede că a isbutit, cuvintele pe care le modelează astfel, îl farmecă.

Desigur că el dobândește un succes strălucit. E aplaudat, e desmierdat. Voltaire îi dăruiește un brilliant. Frumusea Clairon îl acoperă de sărutări și, pentru debutant, bijuteria dăruită de patriarch nu e cea mai prețioasă recompensă...

Voltaire sârde văzând schițându-se această mică aventură de iubire. N'a avut și el odinioară, figura lui Cherubin, atunci când și-ar fi dat viața ca să reușească să răpească pe Pimpette? Cât de frumoasă era ea în cochetul costum de paj pe care îl îmbrăcase ca să interpreteze mai bine rolul! Se regăsește, acum, în Florianet. Entuziasmul acestei inimi copilărești reînvie pentru el acele clipe îndepărtate, acel trecut mort. Și cum să nu fie el acum indulgent față de entuziasmul unui suflet tânăr, el, la care entuziasmul supraviețuia vârstei și sănătății?

Înțelegerea bătrânului cu copilul devine și mai strânsă încă. Sfânta Clara se apropie. Amândoi, în mare secret, pregătesc o sărbătoare demnă de idol. În seara unei calde zi de August, apare deodată pe pragul ușii de

la salon o pereche tânără îmbrăcată cu costume albe de păstori. Înnumați cu trandafiri, doi copii înaintază înspre Clairon. Au în mână un paner de flori, unde se zăresc cadouri. Florianet, foarte înduioșat, cu ochii ridicați înspre artistă, cântă cu voce duioasă:

*Sunt de abia în primăvara vieții
Și deja iubesc...*

Păstorița indignată îl întrerupe:

„Ești un mic tâlhar!”

Păstorul însă continuă:

*„Fii discretă,
Greșala e comisă:
Am răzut pe Clairon”*

Și cupletele se succed, în care cuplete Voltaire a socotit plăcut lucru să facă să cânte cu voce tare copilul ceia ce inima sa murmură încet de tot. Cine știe dacă nu datează dela acea fericită seară de August, acel gust al idilicului Florian pentru frumoasele sale pastorale și pentru gingașele refrenuri?

Cine știe de asemeni, dacă nu de atunci, întreaga operă a poetului suav și dulce de mai târziu nu a fost străbătută de amintirea clipei când frumoasa Clairon lua pe genunchi, ca să-l sărute, pe micul păstor alb și roz?...

Vai! cele mai frumoase serbări își au cele mai triste zile de a doua zi. După puține zile dela acea neuitată seară de August, spre marea desnădejde a lui Florianet, Clairon pleacă, reluându-și drumul început, și întreprinde câtva timp, cel mai fericit timp din viața lui Voltaire, poate, — și timpul eroic al sărbătorii fericirii micului Florianet, care-și va înclina, întreaga viață, una din cele mai frumoase creațiuni politice, amintirea acestui timp de idilică fericire, de iubire dulce și dumnezeiește simțită de inima sa, — sipet de aur, în care și-a păstrat, ca pe o sfântă și neprețuită comoară, entuziasmul poetic, inspirat în mare parte, de îngereasca lui iubire.

Desigur, el a plâns destul de deseori, pe ascuns, în urma plecării idolului. Fieea sa însă, atunci, nu era melancolică. În curând,

în voiaj la Paris îi va uscă lacrimile și îi va șterge urma primei sale iubiri... pentru câțva timp... Și apoi, nu venise el să ia lecții de filosofie la sihăstria paradisiacă dela Ferney, cu adâncul eugetător și filosof, care a dominat timpul său; marele Voltaire?

PETRU T. GĂDEI

Marea vieții...

*Peste valurile apei
Fără pod și fără vas
Bate umbra inserării,
Marea vieții—eu te las
Stau pe malul resemnării,
Te am iubit, și ți-am chemat
Barca lină, argintie,
Marea vieții... ce mi ai dat?
Primăvară fără soare
Fără flori și ciocârlii,
Vară rece, toamnă seacă
Iarnă — fără bucurii.
Știu acum, c'a fost părere
Zarea ce te nsenina
Și ți punea argint pe valuri
Vraja lunei—nu a ta...
Răsărit și asfințire
Te-arătau ca din povești
Azi de-i lună ori de-i soare
Eu te văd așa—cum ești
Cât ai tremura din unde...
Ai prăpaslii, știu că minți
Fierb vâltoarele n'adâncuri
Și isvoarele fierbinți.*

María Cunjan

Alexandru Dumas-fiul

Cu prilejul a 100 ani dela nașterea sa

(Vezi ilustrația din pag. 1)

Fiul lui Alexandru Dumas, autorul celebrelor romane „Cei trei mușchetari” și „Contele de Monte-Cristo” s'a născut la Paris la 28 Iulie 1824. Tânărul Dumas își făcu studiile la liceul Bourbon și în 1841 publică primul său volum de versuri: „Păcate de tinerețe”. După o călătorie în Spania și Africa făcută alături de tatăl său publică „Povestea celor patru femei și un papagal” (1846-47, 6 vol.) roman fantastic care avu mai mult un succes de curiozitate. Urmă apoi „Doctorul Servans”, „Dama cu Camelii”, „Romanul unei femei” (1848). Aceste două din urmă îi stabiliră reputația sa, de scriitor și în același timp și personalitatea sa. Într-adevăr în aceste romane, tânărul Dumas nu mai căuta să imite pe tatăl său.

Publică apoi „Antoine” (1849), „Tristan cel roșu”, „Trei oameni tari” (1850), „Granjette”, „Diane de Lys” (1851), „Strigoii”, „Regentul

Mustel” „Dama cu perle”, „Cutia de argint”, „Viața la 20 ani”, „Afacerea Clemenceau” (1867); „Theresa” nuvele (1875); „Antracte” culegea de articole (1877-1878) precum și o mulțime de broșuri și articole care au făcut multă vâlvă în vremea aceea.

Alexandru Dumas și-a transportat pe scenă principalele sale romane, începând cu „Dama cu camelii”, care, întrezisă la început ca imorală, s'a reprezentat pentru prima oară la Vaudeville în 1852. În 1853, se reprezintă la Veneția opera lui Verdi, Traviata, scrisă pe libretul Dumei cu camelii. Pomenind piesele: „Demi-monde”, „Prietenul femeilor”, „Denisa” și „Prințesa din Bagdad” nu cităm de cât puține din lucrările pe care Dumas le-a dat scenelor parisiene.

În 1875 e numit membru al academiei franceze iar în 1867 ofițer al Legiunii de onoare. Alexandru Dumas moare în 1895

917

Două tablouri din viața Poloniei

Impărțirea Poloniei de MOREAU și Revoluția poloneză de IAN STYKA

Congresul penaliștilor din Varșovia la care au fost invitați și penaliști români, vizita d-lui Iorga în Polonia în urma invitării universităților poloneze, comunitatea de interese dictate de aceleași împrejurări care leagă Polonia și România, ar trebui să ne facă să cunoaștem mai bine această țară de patrioți și de talente numeroase.

Două tablouri mari de doi pictori celebri — pe care le reproducem, unul al pictorului Moreau, care reprezintă Impărțirea Poloniei de Ecate-

nez, care a fost în totdeauna un popor de idealisti și romantici a dus lupte nesfârșite în numele unor idealuri abstracte și a purtat în totdeauna în sufletul său năzuința pentru libertate. Popor — poet — el nu se interesa prea mult de nevoile zilnice, nu se gândea la pericolele din afară și asta l'a dus la peire. La începutul veacului al XVIII-lea Polonia de o dată s'a simțit strânsă între două puteri mari, de-o parte Prusia de alta Rusia. Prusia, cea dintâi și-a aruncat ochii asupra Poloniei și a hotărât să-și

IMPĂRȚIREA POLONIEI. (Tablou de pictorul Moreau). În tablou e expusă harta Poloniei. Ecaterina II și regii Prusiei și Austriei, arată pe hartă granițele noilor teritorii luate de la polonezi. În centrul tabloului, regele Poloniei Stanislas Poniatovski.

rina a II-a și de regii Prusiei și Austriei, ca și tabloul *Luptei de eliberare* a Poloniei, executat de cel mai mare pictor al generației trecute poloneze Ian Styka, ne vorbesc de două pagini celebre din istoria Poloniei, care ar trebui reamintite.

Mult timp Polonia a fost *avantgarda* lumii europene și cu noblețe a știut să reziste atacurilor hoardelor asiatice apărând popoarele apusene ale Europei de năvala tătarilor, turcilor și a altor lifte păgâne. Poporul polo-

insușească o parte din pământurile ei, dar cum nu era în stare singură să atace Polonia, regele ei Frederic al II-lea cere ajutorul celeilalte nemțeoaice, ce era pe tronul Rusiei, Ecaterinei a II-a, care bine înțeles primește propunerea și atrăgând de partea ei și Austria, împart la 5 August 1772 între Rusia, Prusia și Austria o parte din Polonia.

Această primă împărțire a luat Poloniei 4000 de mii de patrate și a lipsit Polonia de aproape 5 milioane

Cântec de înstreinare

*Cântați-mi lăutari, n'am ce mai pierde !
Paharu-i doar otravă pân la fund
Sub rămșița cântecelor voastre,
Mi-amai rămas durerea s'o ascund !.*

*Cântați-mi lăutari—iar tu crâșmare,
Desfundă vin, pelin ce-o fi, să fie
De dragoste mi-e gându 'nveninat
Mi-e inima bolnavă și pustie...*

*Cântați-mi mult, căci viața mea v'o dau
Vă dăruiesc și visul meu stingher :
E noaptea'n care s'a sfârșit pe veci,
Și ultima scântee de pe cer...*

*Cântați-mi până mâine lăutari...
Iar tu crâșmare să vestești în sat ;
Că eu rătăcitorul fără nume
Eternității sufletul mi-am dat...*

*Nu-o să mă plângă nimeni—știu —
doar voi
Să mă petreceți pân' la cimitir ;
Cântați-mi lăutari să se sfârșească
Beția îndrăgostitului martir...*

George Nutzescu

de locuitori. Actul acesta, nemai întâlnit în istorie, a pus pe gânduri pe polonezi; patrioții lor caută să introducă reforme sociale, să răspândească cultura în popor și să dezvolte conștiința națională în oameni. În câțiva ani Polonia se reface, la 1791 se introduce Constituția, situația materială a populației se îndreaptă, se părea că Polonia se îndrumază spre o nouă viață.

Dar soarta hotărîse altfel. Rușii protestează contra Constituției poloneze și cer desființarea ei, dar polonezii refuză să se supună și în 1792 câteva zeci de mii de ruși pătrund în Polonia. De și polonezii se apără vitejește, sunt trădați de regele lor Stanislav-August care trece de partea Rusiei și Polonia este din nou divizată între Prusia și Rusia, luându-i-se Dantzigul și Thurn-ul de prusaci și toată Rusia albă de ruși.

Patrioții polonezi protestează și se pregătesc de revoluție. Generalul polonez Tadeusz Kosciuszko adună o armată de devotați și în ziua de 24 Martie pe piața Cracoviei depune jurământul „că până la sfârșitul vieții sale va apăra patria” și pornește cu soldații săi spre Varșovia.

Varșovia era însă atacată de ruși și generalul Suvarov acupase fortăreața Praga din suburbia Varșoviei. Regele Polon fusese luat prizonier și Varșovia n'a putut fi salvată de Kosciuszko. Luarea Varșoviei la 1795 a servit ultimei împărțiri a Poloniei între Rusia Austria și Prusia. Aceasta ultimă împărțire a scos Polonia din rândurile statelor europene.

De aci începe martirajul ei și lupta

tele ei pentru libertate cari au izbucnit în 2 mari mișcări revoluționare la 1830 și 1831, și la 1863, dar amândouă mișcările au fost înăbușite.

Soarta polonezilor sub germani n'a fost mai bună de cât sub ruși. Aceași prigonire a culturii și libertății lor, aceeași încercare de desnaționalizare și într'o parte și într'alta, aceeași tendință de a expatria pe polonezi în

putreziciune a Rusiei să întroneze bolșevismul, iată cum au salutat în 1917 eliberarea Poloniei de sub jugul Rusiei țariste :

„Poporul rus, scrie revoluționarul rus N. K. Lebedev, care abia și-a scuturat robia și lipsa de libertate de veacuri în care a trăit a adus și altor popoare, care intrau între granițele statului rus, eliberarea lor. Unul din

Ca și Polonia așa și Basarabia a suferit jugul țarismului și revoluționarul rus se gândește și la această provincie când vorbește de popoarele care în cuprinsul Rusiei au suferit împilările rusești și s'au eliberat odată cu revoluția ei.

Această comună soartă a Poloniei și Basarabiei sub același călău, le unește și mai mult și face ca soarta

POLONIA. (Tablou de marele pictor polonez Jan Styka). Originalul acestui tablou se găsește la primăria din Lemberg. Reproduserile după acest tablou erau interzise în Germania și Rusia. Styka reprezintă în tablou Polonia sub forma unei femei răstignite pe o stâncă. În centrul tabloului, cu drapelul în mână stă Kosciuszko arătând spre Polonia. În partea dreaptă în haină lungă stă poetul Mickiewicz, cu privirile inspirate spre patria lui crucificată. În partea stângă jos se văd magnații polonezi cari se duc, blestemați de cei rămași s'apere Polonia.

alte provincii și a așeza pe pământul Poloniei coloniști străini.

Cu războiul european pe care l'am trăit și noi, Polonia își vede sfârșitul umilinței sale, dacă nu încă a libertății sale, căci Rusia îi recunoaște unele drepturi, dar cu izbucnirea revoluției rusești ea își capătă libertatea și independența ei.

Adevărații revoluționari ruși și nu hienele cari au venit pe cadavrul în

aceste popoare e și poporul polonez. Dar cele mai mari nevoi dintre toate le-a avut Polonia. Nefericita țară în timp de o sută și cincizeci de ani a fost literalmente divizată și crucificată de regimul țarist. Cei mai mici muguri de viață liberă erau striviți din rădăcină, iar când polonezii în desperarea lor, nemai văzând scăparea, se ridicau ca un singur om, ei erau împușcați sau trimiși în Siberia”.

României ca și a Poloniei să fie aceeași cum trebuie să le fie grija pentru ziua de mâine, când și un vrăjmaș și altul și Germania și Rusia își vor reface puterile și și vor reînoi gândurile de cucerire.

De aceia e nevoie de o cât mai conștientă și mai strânsă unire între aceste popoare chemate să fie stăvilarul aspirațiilor asiatice.

Dr. I. Dascalan

Sfat

Să-i cânt ochii? mi-e c'o supăr
N'am cuvinte pentru dânsii...
Dar să sufăr!

Și de ce mereu ei, plânșii,
Mă înving? să nu mă supăr
Eu pe dânsii?

Oe să fac de-acum 'nainte
Prin purtare-mi să fiu drept?
„Fii cuminte...”

„Nu privi la dânsii drept
„Căci s'aprinde-un dor fierbinte
„N'al tău piept”...
Stelian Delacâmpina

ALEXANDRE DUMAS

Puntea diavolului

— Urmare și stârșit —

Cinci minute după aceea, o iscălitură pompoasă, dublată și înflorită era semnată de Satana în numele său propriu, și de primar, ca autorizat de săteni. Diavolul se angajă formal prin acest act, ca la noapte să facă o punte solidă care să dureze cinci sute de ani; și primarul la rândul său, plătind această punte, dăruind Satanei sufletul primului individ pe care atâmplarea sau nevoia l-ar forța să reacă Reuss-ul pe puntea drăcească pe care Satana trebuia s'o improvizeze.

A doua zi în zori, puntea era gata.

În curând primarul apără pe drumul dinspre Goschenen; venind să vadă dacă diavolul își împlinise promisiunea. El văzu puntea pe care o găsi foarte convenabilă și la partea opusă, zări pe Satana așezat pe o ridicătură, așteptându-și prețul muncii de peste noapte.

— Vezi că sunt om de cuvânt, zise Satana.

— Și eu de asemenea, răspunse primarul.

— Cum, scumpul meu prieten, re

luă diavolul, încrămenit, vă devotați pentru salvarea consătenilor voștri? — Nu tocmai, continuă primarul depunând la intrarea pe punte un sac pe care-l adusese pe umăr, și se puse să-i desnoade baerele.

— Ce este aceasta? zise Satana încercând să ghicească ce se va petrece.

Apoi o șuerătură urmă din partea primarului, și un câine cu o tinichea de coadă trecu pe lângă sac, și traversând puntea, ajunse urlând la picioarele Satanei:

— Ei, zise primarul, iată sufletul salvator; plecați acum monseniore!

Satana era furios, comptase pe surfletul unui om, și era acum nevoită să se mulțumească cu acela al unui câine. El ar fi vrut să se răsbune; dar, din nefericire puntea era terminată. Cu toate acestea, cum ținea să nu se arate că a fost păcălit, el făcu o mină ca și cum ar fi găsit șiretlăcul cu haz, prefecându-se că râde atât timp cât primarul era de față; dar îndată ce magistratul își întoarse spatele, Satana începu să dea din mâini și din picioare pentru a dărâma puntea pe care o făcuse; dar cu toate că munci până își rupse unghiile nu avu putința să miște cea mai mică și îi căzu toți dinții înainte de a fi avut putința să miște cea mai mică pietricică.

— Am fost un mare prost, zise Satana.

După această reflexiune, el își puse mâinile în buzunar și coborî în râu. Cu toate suferințele îndurate, el încă nu renunțase la proiectul său de a strica puntea. Privi la dreapta, privi la stânga, gândindu-se cum s'ar putea ajuta cu un lucru din natură. Ceeace căuta, era o stâncă de o formă și greutate excesiv de mare pe care să o ducă pe muntele care domina acca vale, și s'o lase să cadă dela cinci sute de picioare înălțime pe puntea cu care îl înșelase primarul din Goschenen.

El nu făcu nici trei poste, când găsi piatra de care avea nevoie.

Era un bolovan mare ca turla unei biserici. Satana îl smulse din pământ cu atâta ușurință, ca și cum un copil ar fi rupt o floare de pe ramură, o puse pe umăr și luând cărarea care duce pe vârful muntelui se gândea în sine cu bucurie de disperarea primarului când își va găsi a doua zi puntea stricată.

După ce făcu încă o poștă, Satana văzu strâns pe punte mult popor; el puse stânca jos, se urcă deasupra ei, și, ajuns în creștet, zări distinctiv clerul din Goschenen, care venea să bir necuvinteze opera satanică și să consacre lui Dumnezeu puntea diavolului.

Satana văzu bine că nu mai are ce face. El plecă cu tristețe și întâlnind o vacă o luă de coadă și o aruncă în prăpastie.

Primarul din Goschenen nu mai auzi nimic vorbinduse de arhitectul infernal; o singură dată când căută în casetă, își arse serios degetele: bu-

cata de aur redevenise cărbune.

Puntea ținu cinci sute de ani, cum făgăduise diavolul.

trad. de Aurel Borneanu

GEORGETA DUCREST

AMINTIRI DESPRE IMPARATEASA IOSEFINA

Traducere de CONST. A. I. GHICA

CAP. IX

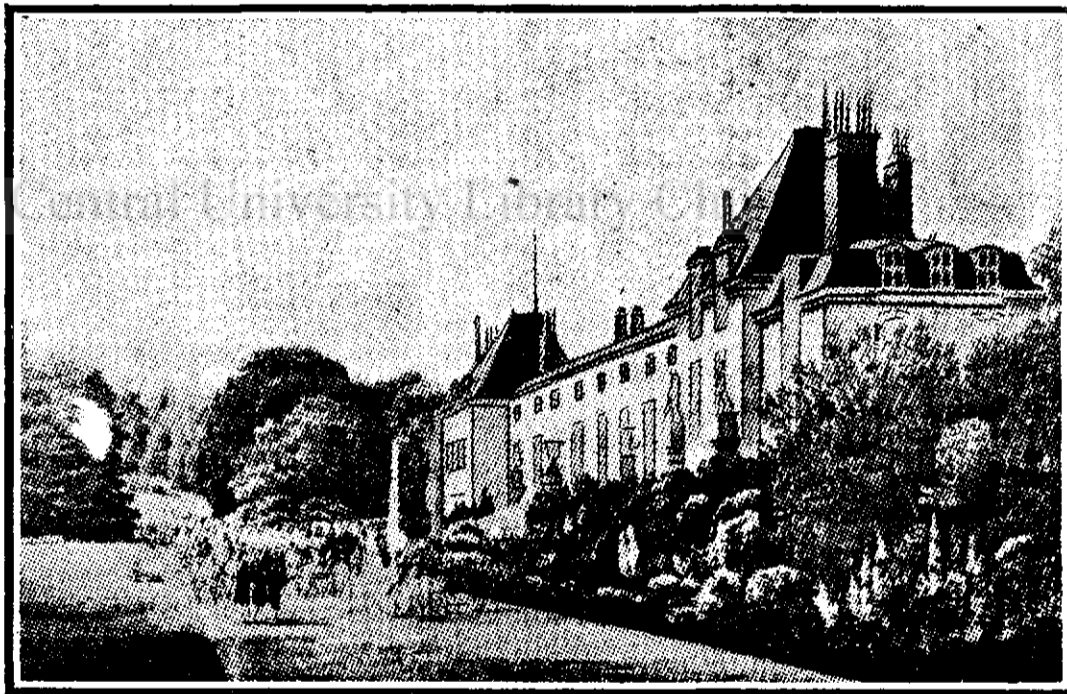
Amintiri despre Iosefina

Impărăteasa intră într'o bună dimineață aproape mâniată în camera doamnei d'Arberg, care era bolnavă. Nu prea eram obicinuiți s'o vedem pe Majestatea Sa supărată, așa că am rămas foarte surprinse de agitația ei; dânsa ne povesti că avusese o discuție violentă cu primul „maitre d'hotel”, care pretindea că era cu neputință să aibă mai puțin de douăzeci și două de mese servite separat, de oarece exista o ierarhie în clasa inferioară, mai simțitoare de cât aceia care se afla în salonul Majestății „Puteți concepe așa ceva, doamnele mele? Cum, bucătarii nu vor să

Impărăteasa era vecinic preocupată de mijloacele de a face șederea în palat cât mai plăcută cu putință și se temea mereu să ducem lipsuri. Era foarte contrariată că mobilierul era atât de urât și mai ales atât de puțin comod, dar îl cumpărase fără să-l vadă; având deplină încredere în d. Pierlot, nu făcuse nici o dificultate lăsându-l pe el să facă alegerea care îi convenea.

Mobila a fost cumpărată cu o sută de mii de franci și la sosire majoritatea ei fusese sfărâmată. Trebui să se aducă din Paris altă mobilă; mai lipseau încă multe lucruri cari se aduceau însă puțin câte puțin.

Apartamentul Majestății Sale era frumos, fără a fi luxos.

Castelul de la Malmaison, după o aquarelă de Garmeray

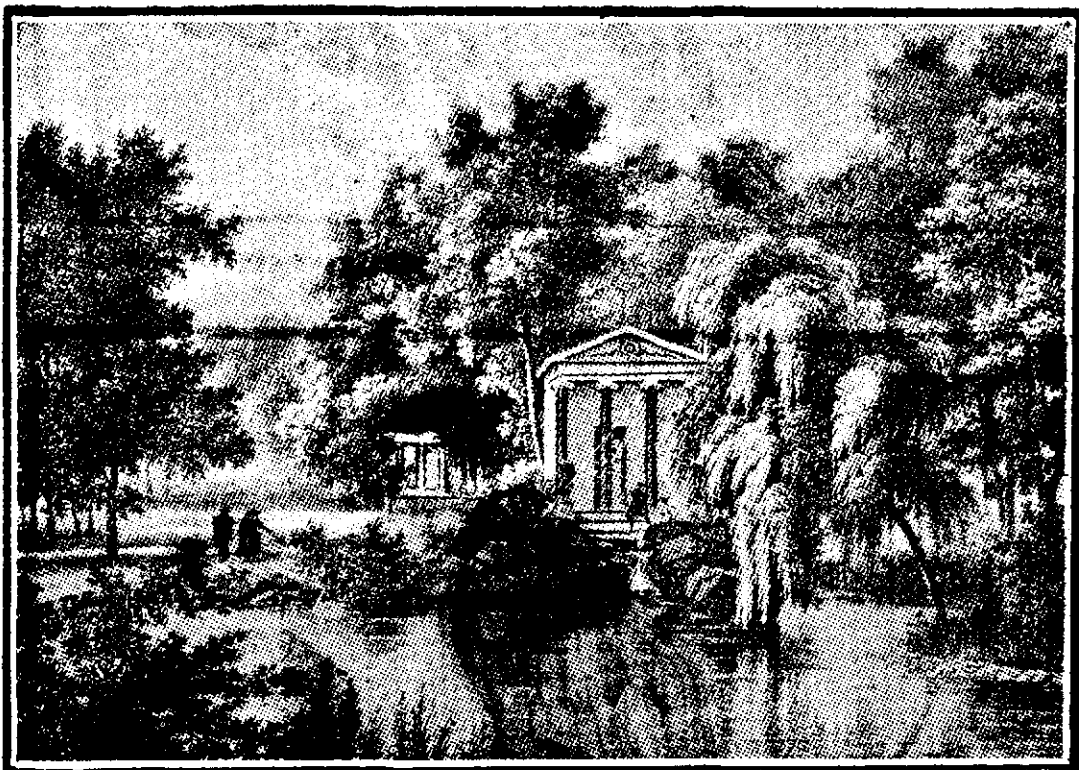
mănânce cu rândășoaițele și cu rân-dașii. Asta este o risipă ne mai pomenită; în sfârșit eticheta de anticameră mă ruinează. D-nă d'Arberg, trebuie neapărat să pui capăt acestei nereguli”.

Aceasta făgădui să pună lucrurile la punct; cu toate astea nu putu să obțină de cât suprimarea a șase mese, ceia ce făcea în total șasesprezece mese, lucru oare cum exagerat.

La Navarre se consumau foarte multe lemne. Camerile noastre erau de o mărime nespūsă și tot astfel cheminé-urile în care se vârau arbori întregi; Impărăteasa ne spunea ca să nu economisim lemnele; cu toate astea odăile erau vecinic friguroase și înghețam literalmente în ele. Numai în apartamentele Iosefinei era plăcut.

D. de Monaco, azi duce de Valentinis, își mobilase apartamentul cu un lux nemai pomenit. Era foarte temut de acei cari veneau în contact cu el și când pleca la Paris, se ducea în totdeauna cu o trăsură a Majestății Sale, trasă de șase cai. D-na d'Arberg și d. de Beaumont erau mai modești, cu toate că ocupau posturi mai însemnate.

Impărăteasa își bătea mereu joc de orgoliul domnului de Monaco și fiind că știa bravura cu care se bătuse în diferitele campanii la care luase parte îl menaja oarecum; și când mai târziu a fost nevoită să-l îndepărteze, Iosefina se simți într'adevăr mâhnită. A pedepsi, era pentru Impărăteasa o adevărată durere, așa că în lucrurile mărunte se cam abuza de excesul acesta de bunătațe. Din, fericire în

Malmaison (Templul iubirii), după o litografie a Bibliotecii Naționale.

cele mari nu prea se putea datorită doamnei d'Arberg care avea multă înrăurire asupra ei. În schimb când nu reușea să împiedice un lucru care era împotriva intereselor Majestății Sale, d-na d'Arberg scria Împăratului care era întotdeauna de părerea ei, de oarece cunoștea toată slăbiciunea Impărătesei, când era vorba de

afacerile ei personale sau de un vinovat care trebuia să-și ia răsplata.

Une ori ea se supăra de a fi contrariată astfel în voința ei, dar puțin după aceea își dădea seama că nu trebuia să fie supărată pe o persoană care îi era devotată.

(Va urma)

Mi-heli Provas

Cum se vindecă neurastenia...

Baronului Ivan, de 36 de ani, voinic, bogat, îi merge numele de om cu experiență, care a știut să-și conducă bine afacerile. Mijloacele îngăduindu-i, vine în fiecare an la Paris, ca să se distreze și să caute o Parisiană cu care, căsătorindu-se, să poată fi invidiat de toți provincialii. Amicilor, cari îl sfătuiesc să nu se căsătorească cu pariziana, le răspunde îngâmfat: „Ah! cunosc așa de bine pe femei!... Toată arta este să știi să le dresezi!” Și astfel se explică cum norocul l-a favorizat, căsătorindu-se cu o pariziană, în adevăratul înțeles al cuvântului: fină, inteligentă, frumoasă și capricioasă.

În primii ani ai căsătoriei, Josetta a obținut dela Ivan favoarea de a locui la Paris, orașul visurilor ei. Dar într-o bună zi, Ivan avu proasta inspirație să se mute la țară, și de atunci soția sa era vesnic bolnavă. Ivan devenise alt om, își îngrijea cu toată luarea aminte soția, dar toate, absolut toate străduțele erau zadarnice; boala se agrava.

Ivan. — Cum te mai simți astăzi, draga mea?

Josetta. — Ah! tu ești?... Tot rău, din ce în ce mai rău!

Ivan. — Dar ce ai? ce te doare?

Josetta (plictisită). — Nu știu..., nu pot să-mi dau seama ce anume mă doare...

Ivan. — Vesnic aceleași dureri?

Josetta. — Aceleași mereu...

Ivan. — Ai dormit azi noapte?

Josetta. — Foarte puțin, și tot timpul am fost chinată de visuri îngrozitoare!.. Am impresia că nu mai am mult de trăit, în fiecare dimineață, când mă trezesc, aștept să-mi dau sfârșitul... Și iar sosește noaptea chinătoare, și iar ziua dela care aștept salvarea... Tu nu poți să mă înțelegi, fiindcă ești prea sănătos...

Ivan (devotat). — Dacă mi-ar sta în putință, ți-aș da, cu cea mai mare plăcere, toată sănătatea mea. Te mai doare capul?

Josetta. — Toată fruntea par'că-mi este strânsă într'un cerc de fier.

Ivan. — Ceeace doctorul numește menințită!.. Nu vrei să mănânci ceva?

Josetta (care mâncase de dimineață câteva tartine cu unt și băuse vre-o 2 pahare de cafea cu lapte). — Abia am putut să iau câteva lingurițe de lapte... Sunt palidă?

Ivan (care într'adevăr este îngrijat de sănătatea Josettei, caută s'o mintă). — Dar de unde?... Arăți foarte bine, ești mult mai bine ca ieri...

Josetta. — De ce vrei să mă minți?... Ochiul tău te trădează! Incurajările tale nu-mi folosesc la nimic! Simt cum mă sfârșesc!

Ivan. — Și încetează odată cu gândurile astea negre!..

Josetta. — Dacă alții mă mint, eu nu pot să mă mint singură.

Ivan (văzând doctoriile neatînse de pe masă). — De ce nu iei medicamentele prescrise de doctor?

Josetta. — La ce bun să mai prelungesc zilele acestea pline de desnădejde, dacă sfârșitul va fi același?

Ivan. — De ce mă superi?... Nu este adevărat! te vei face sănătoasă. Doctorul mi-a promis că te vei însănătoși, și eu am mare încredere în doctorul nostru.

Josetta. — Îți mulțumesc, dragul meu, pentru încurajările pe cari mi le dai. Să așteptăm; dar eu știu că sunt condamnată.

Ivan. — De ce nu cauți să spulberii această idee fixă, draga mea Josetta?... Vreau să fii sănătoasă cât mai curând, ca să te poți bucura de cele două surprize pe cari ți le păstrez.

Josetta (însănătoșindu-se ca prin minune). — Ce surpriză? Colierul?..

Ivan. — Da, colierul cu cele 2 rânduri de brillante și cu fermuarul de smarald, și...

Josetta. — Și?..

Ivan. — Echipajul cu pony, care trebuie

să sosească azi. Văd că ești mulțumită...

Josetta. — Ce bun ești, dragul meu Ivan!.. Mor liniștită că dorințele mele au fost satisfăcute...

Ivan (mișcat). — Să dea Dumnezeu ca acestea să nu fie cele din urmă!.. Toată averea mea, ți-o pun la dispoziție, pentru capriciile și dorințele tale.

Josetta îl privește mulțumită. Ivan, nepunându-se stăpâni, se întoarce spre a-și șterge pe furis o lacrimă. Apoi se apropie vesel de Josetta.

Ivan. — Uite, vine doctorul!.. Fii mai veselă.

Josetta. — Te rog să mă lași singură cu el: vreau să-i vorbesc. Pe urmă poți să-l întrebi despre cele ce am vorbit... Lasă-mă!..

Ivan consimte și lasă pe „printrul științei”, căci într'adevăr este unul din cei mai buni medici, să vorbească cu Josetta. Convorbirea a ținut o oră. După aceea doctorul i-a deoparte pe Ivan și-i dă ultimele sfaturi.

Ivan. — Cum merge, doctore?

Doctorul (serios). — Intrăm în a doua fază a boalei..., în faza hipohondriei cu gânduri negre...

Ivan (emoționat). — E ceva grav?

Doctorul. — În orice caz, destul de serios, și situația trebuie ameliorată...

Ivan. — Cum? Am încercat totul. Josetta refuză să ia doctoriile.

Doctorul. — Trebuie să recurgem la remediile psihologice și la sugestie. Să încercăm vindecarea prin ideea fixă.

Ivan. — Ce idee fixă?

Doctorul. — Am căutat s'o conving că dușurile îi vor face mult bine.

Ivan. — Nimic mai simplu: voi instala aci niște dușuri, după sistemul cel mai modern.

Doctorul. — Nu! Dușurile speciale, despre cari i-am vorbit eu, se găsesc într'un loc anumit...

Ivan. — Unde?

Doctorul. — La Paris, la Saint-Honoré, sunt niște dușuri pe cari le urmă încă de când era copilă. Acolo trebuie să se ducă și ele o vor vindeca.

Ivan. — Oricum, găsesc că este foarte curios.

Doctorul. — Ce vrei, dragul meu?... Curiozitățile astea sunt caracteristica ideilor exprimate de neurastenici. Să nu uiti că, la neurastenici, moralul este cu mult mai bolnav decât fizicul, și atunci, datoria noastră este să le satisfacem orice dorință.

Ivan. — În halul în care se găsește, crezi că ar putea să suporte o călătorie până la Paris?

Doctorul. — Da, cu siguranță! Vei vedea! De altminteri, fii liniștit; va merge cu mine...

Ivan. — Merg și eu!

Doctorul. — Nu e nevoie!.. Asta e și dorința soției d-tale... Nu vrea să te supere și să te distragă dela ocupațiile d-tale. Ar trebui chiar, în interesul curei, să te faci că nu bagi de seamă această curiozitate, și să găsești totul foarte firesc.

Ivan. — Curioasă boală și neurastenia asta!

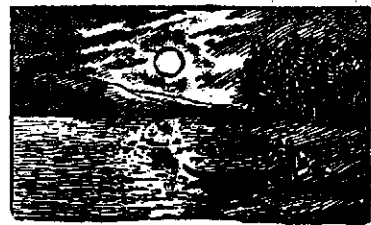
Doctorul. — Ai încredere în sfatul meu?

Ivan. — Absolută încredere, dragă doctore!

Doctorul. — În starea în care se găsește soția d-tale, nu trebuie să ți se pară nimic anormal. Ai cuvântul meu că peste câteva zile se va întoarce sănătoasă, grație auto-sugestiei.

(Va urma)

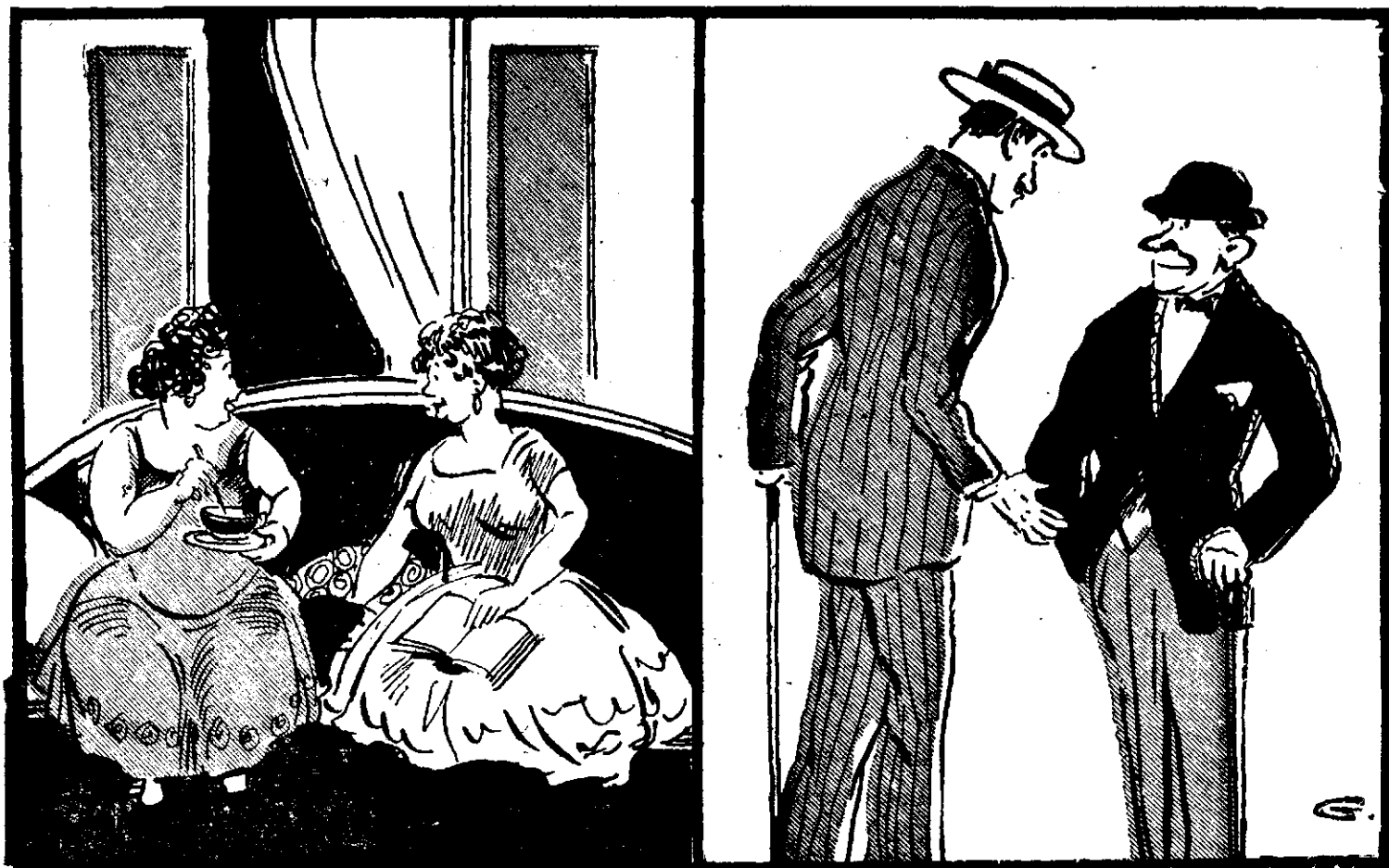
Trad. de Corneliu Ionescu

Câteva hazuri

Rezultat bun

Mincinoșii

— Știi ? Se constituie o ligă feminină pentru povăduirea tăcerii !
— Da ? Apoi numai de asta o să se vorbească toată vara.

— Uite ! mă jur pe mormântul sărmanei mele mame !
— A propos. Ce mai face dânsa ?
— Mulțumesc ! E bine, sănătoasă.

Prima expoziție filatelică în București

Dela 2 până la 5 Octombrie va fi în saloanele Liedertafel din București, o mare expoziție filatelică.

Se vor expune următoarele obiecte : Mărci poștale, plicuri, cărți poștale, precum și orice alte articole în legătură cu filatelia, ca : albume, cataloage, utensile filatelice etc.

Expoziția va fi împărțită în patru secțiuni și anume :

- colecțiuni speciale de mărci poștale din România.
- Colecțiuni de mărci din Europa.
- Colecțiuni din celelalte continente.
- Colecțiuni alcătuite de tineri până la 18 ani.

Obiectele expuse pot fi asigurate contra riscurilor de incendiu și furt. S'a luat toate măsurile supravegherea saloanelor în timpul expoziției ; totuși comitetul nu'și poate asuma răspunderea pentru obiectele expuse.

Cererile de admitere se vor înainta comitetului expoziției la București, căsuța poștală 179, cel mai târziu până

la 15 Septembrie 1924. Obiectele vor trebui expediate sau predate la București comitetului expoziției până cel mai târziu la 30 Septembrie 1924.

Localul expoziției va fi împărțit în două săli : un salon rezervat exclusiv obiectelor expuse, în care cumpărare, vânzare, sau schimb, nu este admisă ; iar al doilea salon este rezervat tranzacțiunilor. Aci negustorii de mărci își pot rezerva mese plătind lei 500 de fiecare metru pătrat.

În această privință negustorii pot adresa cererile lor d-lui Felix Gruen, căsuța poștală No. 222, București.

Obiectele vor fi expuse pe mese acoperite cu geamuri și puse la dispoziție de comitet sau în rame speciale, ce vor trebui aduse de expozanți.

CEREȚI
la toate librăriile
O Călătorie în Suedia
de **STELIAN POPESCU**
— PREȚUL LEI 20 —

NOILE PREMII FILATELICE
ALE
UNIVERSULUI LITERAR
— Pe luna Iunie 1924 —
CUPON No. 4.

VIZITAȚI
Cinema „VLAICU”

RULEZA:

Filmele cele mai frumoase și instructive